

### Maandelijks visuele toer door De Ruigte – juli 2025

Mijn naam is Peter Snelderwaard en ik hou het hele jaar door de flora en fauna in De Ruigte nauwgezet in de gaten. Het natuurpark is erg gevarieerd dankzij de verschillende biotopen (leefomgevingen). Elke maand laat ik deze biodiversiteit zien met een fotoverslag. Ook juli heeft weer interessante waarnemingen opgeleverd.

#### Albino knopsrietje



Elk jaar zie ik een of twee van deze, in dit geval een jong, albino knosprietje (*Myrmeleotettix maculatus*). Een van de meest voorkomende sprinkhanen in De Ruigte. Heel erg variabel van kleur. Maar roze zie je niet vaak. Dit betekent niet dat deze albino sprinkhanen zeldzaam zijn. De opvallende kleur, of eigenlijk geen kleur, zorgt ervoor dat ze een opvallende prooi vormen voor vogels of andere rovers. De overlevingskansen zijn daardoor klein.

#### Wimperflanzandbij



De wimperflanzandbij (*Andrena dorsata*) is een zandbij-vrouwtje van 9 mm, vaak te vinden op de overvloedig aanwezige honingklaver. Ze verzamelt nectar voor energie en legt stuifmeel bij haar eitjes als voedsel voor de larven.

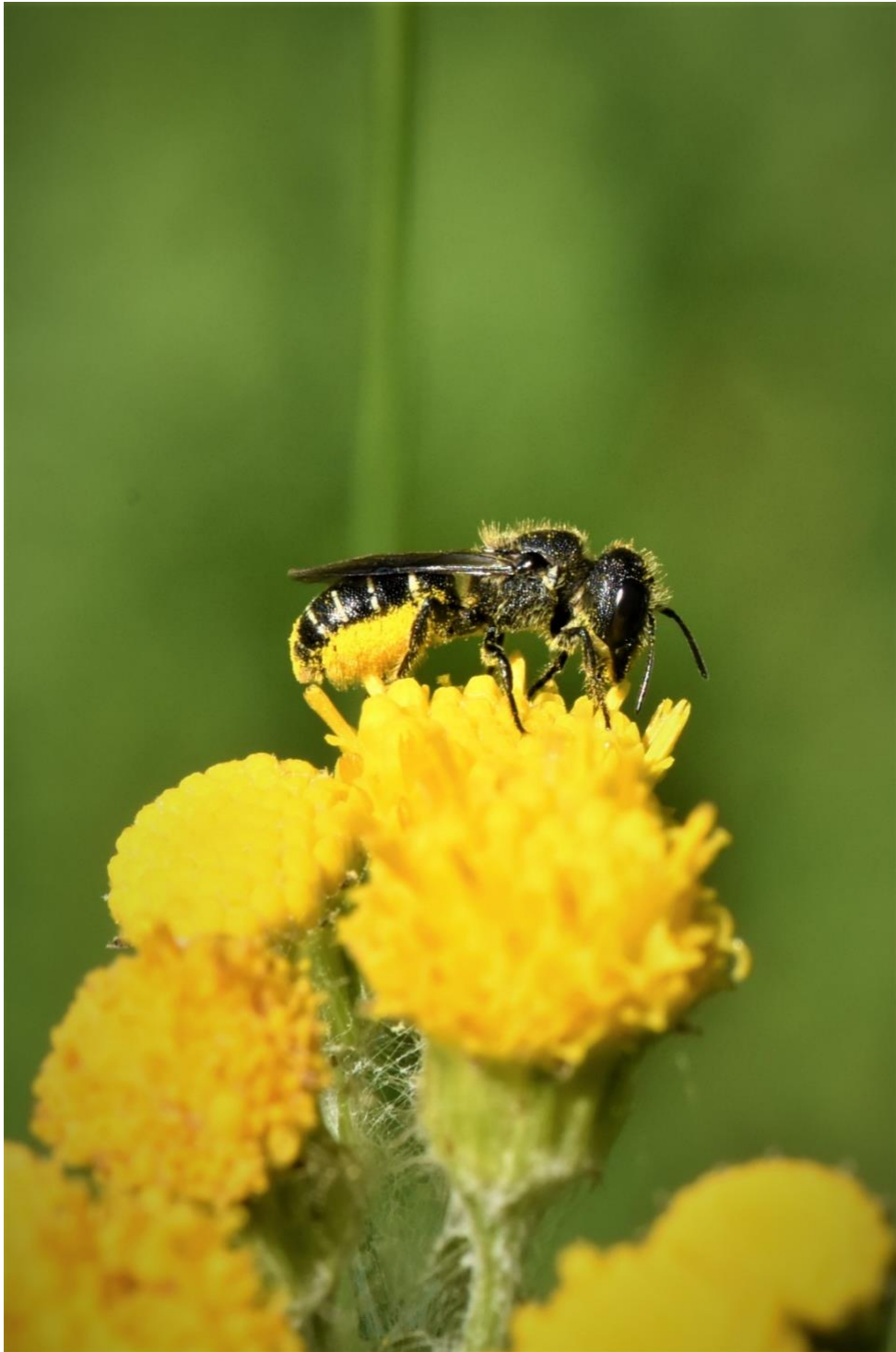
#### Wimperflanzandbij



Daar waar men in natuurgebieden, bv. Meijendal / AWD, konikpaarden of koeien inzet om open plekken in het landschap te krijgen, is het in De Ruigte de “kindererosie” die door het spelen, voor de kale plekken op de berg zorgen. Hier maken de zandbijen dankbaar gebruik van. In de kale zandgrond kunnen

de zandbijen uitstekend hun holen graven om de eieren in te leggen. Naast ophangen van een Insectenhotel met buisjes zou u ook een zandplek op een zonnige plek in de tuin kunnen maken. Of een grote pot gevuld met zand. Voorkeur gaat uit naar fijn zand, bv. speelzand. Niet schoffelen, geen plantjes. Hiermee geef u ook de wilde graafbijen en -wespen een kans.

### Tronkenbij



Neem de tronkenbij (*Heriades truncorum*) die u deze dagen zeker bij de insectenhôtels gezien zult hebben. Deze 7-8mm tronkenbij laat mooi zien hoeveel stuifmeel ze mee kunnen nemen naar hun nest.

Tronkenbijen verzamelen stuifmeel door met het achterlijf bloemen te bekloppen. Het stuifmeel wordt vervoerd tussen de verzamelharen op de buik, wat goed te zien is op de foto. Dit maak deze tronkenbij met andere wilde bijen uitstekende bestuivers. Ze zijn vaak ook gekoppeld aan waardplanten waardoor het bevruchten binnen de soort efficiënt gaat.

### Honingbij



Sorry, stadimkers. Honingbij (*Apis mellifera*), 13mm, wordt op grote schaal kunstmatig in bijenkorven gehuisvest. Komt oorspronkelijk uit Afrika en Europa. De mens heeft de honingbij over de hele wereld

verspreid. Hij kan uit elke plant nectar halen. Honingbijen worden ingezet als bestuivers op monocultuur, akkerbouw. Door onkruidverdelgers en geen ruimte voor wilde bijen kunnen telers ook niet meer zonder. Maar bestuiven is niet hun sterkste kant. Door de grote aantallen lukt dit wel. Een kast kan tot 80.000 bijen bevatten. In feite zijn het gecultiveerde, bestuivende koeien geworden. In plaats van melk, leveren honingbijen honing en bijenwas. Niet efficiënte en niet-selectieve bestuiving van wilde planten vermindert plantendiversiteit. Neem dit samen met concurrentie om nectar, dan vormen deze kastbijen een bedreiging voor wilde bijen. Bijenkorven zouden minstens 1100 meter van natuurgebieden moeten staan en niet meer dan 3 per km<sup>2</sup>; bij De Ruigte wordt deze adviesnorm helaas ruimschoots overschreden. Eerlijkheidshalve moet gezegd worden dat de bijenkasten er eerder waren dan De Ruigte. Genoeg gemopperd op de goede bedoelingen van de mens om bijen in een kast te stoppen voor economische belangen. In het wild hoort natuurlijk ook de honingbij.

### Schermbloemzandbij



Neem nu deze net geen 6mm grote schermbloemzandbij (*Andrena nitidiuscula*). Een extreem zeldzaam pareltje. Wordt waargenomen in zo'n specifiek stedelijk leefgebied als De Ruigte met aanwezigheid van veel wilde peen (*Daucus carota*) en gewone berenklaauw (*Heracleum sphondylium*). Dat komt door de aanwezigheid van kale grond voor nestbouw. Ze zijn te bewonderen op de Berg. De gewone berenklaauw vind je rond de wilgenhut en -tunnel. (Deze berenklaauw geeft geen blaren.)

## Wilde peen.



De wilde peen (*Daucus carota*) heeft een prachtige schermbloem. Voor aantrekking van insecten is de middelste bloem van het scherm vaak zwart-purperachtig. Tijdens de bloei maakt de bloeiwijze slaapbewegingen. Dat betekent dat 's avonds de bloeiwijze zich bolvormig sluit en over gaat hangen, maar de volgende dag spreidt ze zich weer uit. Uiteindelijk vormt de bloeiwijze aan het eind van de bloei weer een min of meer gesloten bol, wat de andere naam voor wilde peen, vogelnestje verklaart.

Pyjamaschildwants op de wilde peen.



Schermbloemen trekken veel insecten aan. Het is de waardplant van deze prachtige pyjamaschildwants (*Graphosoma italicum*). De wants boort een gaatje in de plant om de plantensappen te drinken. Deze pyjamaschildwants zit lekker te zonnen. Het zijn echte zonzonabidders.



## De oude sloot.



De “kindererosie” moet af en toe wel aan banden gelegd worden. Maar zoals kale plekken op de heuvel door het spelen van kinderen zijn ontstaan, zijn elders in De Ruigte ook struinpaden ontstaan. Dat geeft dan weer een andere doorkijk tijdens de wandeling.

## Klimopbremraap.



De bodem is rijk begroeid met Klimop (*Hedera helix*) in het bosgedeelte van De Ruigte. Daartussen vind je deze prachtige bloem van de Klimopbremraap (*Orobanche hederæ*). De stengel is bezet met crèmekleurige klierharen. Klimopbremraap is een bleke, bladgroenloze plant. Een echte parasiet, die parasiteert met zuigwortels op het wortelstelsel van klimop. Het grootste deel van het jaar bevindt de hele plant zich onder de grond. De Klimopbremraap is alleen te zien als ze bloeien van juni tot augustus. In Leiden vind je

deze Klimopbremraap vaker. Toch is dit lokaal. Daarom staat deze nog op de rode lijst van beschermde planten.

#### Wespenorchidee.



De nieuwkomer aan de rand van het bos. Ik vind het de parel op ons werk als Groengroep in De Ruigte. Niet schoffelen, minimaal ingrijpen, hier en daar bijsturen van woekerende soorten schept mogelijkheden voor nieuwe soorten. Waaronder nu deze brede Wespenorchis (*Epipactis helleborine*). Het bijzondere is

dat niet alleen de bodemgesteldheid, lichtomstandigheden, maar ook de specifieke mycorrhiza (samenlevingsvorm van schimmels en planten via de wortels) aanwezig moet zijn, anders kunnen de zaden niet kiemen en meteen in symbiose gaan met deze schimmels. De naam wespenorchis verwijst naar het bestuiven van de bloem door wespen, zoals de Gewone wesp (*Vespula vulgaris*). De omstandigheid dat deze wespensoort een grote voorliefde heeft voor het stuifmeel van klimop brengt met zich mee dat de wespenorchis, eenmaal aanwezig, zich vaak uitbundig verder weet te verspreiden in plantsoentjes waar klimop als bodembedekker wordt gebruikt. Wie weet, zien we er volgend jaar meer.

#### Gewone wesp.



Wespen bouwen hun nest van papier, dat is samengesteld uit gekauwde houtvezels. Deze zit in een klimop. Niet in de Ruigte omdat ik daar niet bij kan om foto's te maken. Ik heb dit wespennest van een buurvrouw in haar tuin mogen fotograferen. Je kun heel dichtbij komen zonder gestoken te worden. Alleen moet je het nest niet aanraken of in beweging brengen.

#### Gewone wesp.



Wespen eten niet alleen zoetigheid, maar ook eiwitten en zijn goede jagers. Anders dan bijen vangen ze rupsen en schadelijke insecten, waardoor ze nuttig zijn in de tuin. Met al dat eten moeten ze ook wel eens iets kwijt. De onderste wesp laat zich hangen en laat dan een druppeltje faeces vallen. Zo blijft het nest schoon.

Als het kan, laat dan het wespennest zitten. Als u wespen met rust laat, doen de wespen dat ook met u. In het Leids Stadsnieuws werd ook aandacht gevraagd voor wespen. Meer weten; [Stadsnieuws Leiden](#) of Wespenstichting: [wespenstichting.nl](http://wespenstichting.nl).

Met de kennismaking van de nieuwkomer wesp orchidee met zijn bestuiver de wesp, sluit ik af en wens ik iedereen een fijne beleving in De Ruigte. Tot over een maand.

Helaas noodzakelijke gedragsregels:

- Geen toegang met auto of fiets.
- Wandel over de paden.
- Honden aan de lijn (drollen verwijderen)
- Afval meenemen (of in de prullenbak bij de entree van het park)
- Verboden om te zwemmen of te varen in de wateren rondom de eilanden.
- Verboden om de eilanden te betreden.
- Verboden om te barbecueën en/of open vuur te maken.
- Verboden te kamperen.

#### Algemene informatie over De Ruigte

Het natuurpark wordt in samenspraak met de gemeente beheerd door de Groengroep. De Groengroep bestaat uit bewoners van Vreewijk. Eén keer per maand wordt er onderhoud uitgevoerd door de Groengroep. Lijkt het u leuk om ook een actieve bijdrage te leveren, informeer naar de volgende werkdag via [DeRuigte@outlook.nl](mailto:DeRuigte@outlook.nl). Lees meer informatie op de speciale pagina van De Ruigte (onder Thema's).

Contact Groengroep: [DeRuigte@outlook.nl](mailto:DeRuigte@outlook.nl)

Gemeente: Gerpieter Wilbrink: [g.wilbrink@leiden.nl](mailto:g.wilbrink@leiden.nl), tel 14071

#### Abonneer jezelf!

Ben je nog niet geabonneerd op deze website, doe dit dan nu.

Je krijgt dan een melding via e-mail bij een nieuw bericht op de website.

Je hoeft dan bijvoorbeeld niets te missen van deze boeiende maandelijkse toer door de Ruigte.